Naar een geïntegreerde aanpak bij de Toegang tot de Wmo (AWBZ), Jeugdzorg en Arbeidsparticipatie

En hoe positioneren welzijnsorganisaties zich strategisch (in die Toegang)?

Vier regiobijeenkomsten

In het voorjaar van 2013 organiseerde de MOgroep vier regiobijeenkomsten over de toegang tot de Wmo (AWBZ), Jeugdzorg en Arbeidsparticipatie. Ze vonden plaats in Amsterdam (18 maart), Rotterdam (20 maart), Eindhoven (25 maart) en Zwolle (27 maart).

Agenda

1. De aftrap: Marijke Vos zet voor.
2. Presentatie VNG: Sociaal domein - gemeenschappelijke principes in de drie transities.
3. Presentatie Stade Advies: Strategische positionering van welzijnsorganisaties bij de toegang.
4. De praktijk (film) en de voorlopers: een wethouder en een directeur van een welzijnsorganisatie over hun strategische afwegingen, uitdagingen, dilemma's en dagelijkse praktijk bij het vormgeven van die toegang tot het sociaal domein. Mét plenaire discussie.
5. Conclusies.

1. Marijke Vos: lokaal gaat het goed, nu Den Haag nog

De branche Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening evolueert in de volle breedte, stelde Marijke Vos. 'De leden en de MOgroep ontwikkelen razendsnel nieuwe manieren van werken, nieuw aanbod voor groepen kwetsbare burgers en nieuwe samenwerkingsvormen met onder meer GGZ, VGN, de gemeenten en andere lokale partners. Welzijn Nieuwe Stijl heeft een stevige basis gelegd.'

Lokaal gaat het dus voor de wind. En dat meer ondánks dan dánkzij Den Haag. 'De ministeries (VWS, SZW,BZK,OCW) lopen niet voorop om een integrale wet vorm te geven, maar zijn eerder een bureaucratische hindermacht die blijft werken vanuit de bestaande eigen organisatie. Oké, er is één Transitiebureau voor al die transities bij Biza, maar ook dat bureau werkt helaas vanuit de bestaande kokers Langdurige Zorg, Jeugd en Arbeid.'

Vandaar dat de MOgroep de druk op de politiek opvoert. 'We laten bewindspersonen en Tweede Kamerleden kennismaken met de innovatieve welzijnspraktijk. Via debatten zoals Jeugdpoort, maar ook via werkbezoeken. Minister Klijnsma heeft een SEO-rapport in ontvangst genomen van het project Learn2work van welzijnsorganisatie De Schoor in Almere. Een project dat zich niets aantrekt van de scheidslijnen tussen de drie sectoren: werk, jeugdzorg en Wmo, en juist daarom succesvol kan zijn.' In april heeft de MOgroep met kamerleden in Nieuwspoort 1 ontbijtbijeenkomst georganiseerd. De opbrengst van de vier regiobijeenkomsten is ook input voor de lobby in Den Haag.

Die lobby is ook belangrijk vanwege de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014. Marijke Vos: 'De inrichting van het sociale domein kan daarin een belangrijk item zijn. Je positie pakken en stevig verankerd hebben vóór die gemeenteraadsverkiezingen 2014, is dus cruciaal. Lokaal voor de welzijnsorganisaties, landelijk voor de branche en de MOgroep.'

2. Presentatie VNG: gemeenschappelijke principes in de drie transities

Bij iedere bijeenkomst was er een presentatie van de VNG over de gemeenschappelijke principes in de drie transities.

Reacties
Amsterdam

- Gemeentefonds is nu 17 miljard en gaat naar 30 miljard. Dat is bijna een verdubbeling van budget en verantwoordelijkheid.
- De gemeente is verantwoordelijk voor alle niet intramurale hulp en steun.
- Samenwerking tussen gemeente en zorgverzekeraar - als uitvoerder van de zorgverzekeringswet – is nu noodzaak.
- VNG wil dat het geld van drie transities in één fonds komt. De MOgroep ook.
- De Wetgeving voor de transities is complex. De planning voor de nieuwe Wmo schuift dan ook steeds op.
- De Wet geeft de burger geen recht op een voorziening, maar wel op een bepaald proces.
- Het credo achter decentralisaties is 'zorg dichtbij, domein overstijgend, eigen kracht, vraaggericht, van zorgen vóór naar zorgen dát'. Dat is bekend terrein voor Welzijn, dus dat maakt Welzijn een geschikte kandidaat voor een gemeente die partners zoekt op dat gebied.

Rotterdam

- Hoe verloopt het contact tussen gemeenten en zorgverzekeraars?
  VNG: Vanwege preventie en gezondheidszorg zijn gemeenten al actief met het onderwerp bezig. Met de transities ontstaat er een grijs gebied, daar moeten oplossingen voor komen. Aandachtspunt: waar ligt de grens tussen gezondheid en Wmo/welzijn? De komende brief van de staatssecretaris over toekomstige langdurige zorg is nodig om invulling te geven aan dit vraagstuk.
- Wanneer worden de transities ingevoerd?
  VNG: De Participatiewet op 01-01-2014. Een hobbel: financiering van de Cao voor SW'ers levert hoge kosten op, maar alle gelden voor de Participatiewet zijn al besteed.
  Voor Jeugdzorg is het 01-01-2015 en voor de AWBZ in principe ook. Daarvoor is nog wel een wetswijziging Wmo nodig. Maar wanneer die door de Tweede en Eerste Kamer is…
- De zzp 1 tot en met 4 komen naar gemeenten. Dus heeft Welzijn meer expertise nodig om te werken met deze zwaardere doelgroep. Is die expertise er voldoende?
  VNG: Er is al veel bezuinigd op Welzijn. Wellicht blijkt op termijn dat Welzijn wel degelijk nodig is om deze doelgroepen in het zadel te houden. De methodiek van WNS wordt overgenomen door alle andere aanbieders (zelfredzaamheid, eigen kracht). Aanbieders en vrijwilligers moeten samen passende antwoorden zoeken voor complexe problemen. Deze tijd, voordat transities ingaan, is in feite al 'oefentijd'.
- Hoe wapenen welzijnsorganisaties zich tegen bezuinigingen?
  VNG: Zoek ook contact met gemeenteraadsleden. Maak je eigen publiciteit. Laat zien wat je doet en met welke resultaten.

Eindhoven

- Het Maatschappelijk Werk Tilburg ziet de worsteling van de gemeente. Het beleid van de gemeente Tilburg matcht niet altijd met dat van het Madi -samenwerkingsverband Midden-Brabant. Lastig om dan je positie te bepalen.

- Er ligt een opgave voor de gemeente. Nodig is strakke regie, ook voor de taakstelling voor Welzijn. De ene gemeente is al een eind op weg, de andere gemeente niet.

- VNG: de toegang is nu veel te bureaucratisch. Moet eenvoudiger, dichter bij burger.
  Marijke Vos: de gemeente wil dit graag in de hand houden.
  VNG: Welzijn heeft hier een natuurlijke rol: het keukentafelgesprek voeren is een optie.

- VNG: wij willen een hervorming van het Compensatiebeginsel; de Wmo moet hierop worden aangepast. Dat is een belangrijk punt (rechter toetst zodanig dat burgers hun claim op recht gehonoreerd krijgen). VNG wil meer verantwoordelijkheid voor burgers aan het compensatieprincipe koppelen. Burgers moeten bewijzen dat zij alles hebben gedaan om sociaal netwerk in te zetten, pas daarna is de gemeente aan zet. Gemeenten hebben nu te weinig mogelijkheden om burgers op eigen verantwoordelijkheden te wijzen.

- De hele AWBZ- overheveling vindt plaats per 01-01-2015. Gemeenten zullen als gevolg daarvan straks meer investeren in de voorkant dan in de dure achterkant.

- Diverse leden van de MOgroep geven aan dat gemeenten vooruitlopen op de decentralisatie-AWBZ. Zij vervangen individuele begeleiding al door brede, collectieve arrangementen.

- VNG: de positie van de professional verandert. Het gaat nu om activering van kwetsbare burgers en ruimte geven aan zelfredzame burgers (zelfbeheer). Welzijn is daarin verder dan Zorg.

- Bewonersplatformen in dorp en wijken zijn belangrijk aanknopingspunten voor professionals.

- Op welke schaal kun je het best de kracht van burgers aanjagen en vormgeven?
  Stade: maximaal 8.000 tot 12.000 inwoners.
  VNG: de ideale schaalgrootte is mede afhankelijk is van de taak.

- Welzijn Oedenrode is blij met de positieve houding tegenover Welzijn en roept de VNG op die uit te dragen naar gemeenten. Welzijn heeft een onafhankelijke rol in de Toegang. Gemeente moet duidelijker uitspreken wie waar welke rol speelt. VNG is het hiermee eens.

- Eindhoven Welzijn: hoe zit het met aanbesteding?
  VNG: partnership ligt meer voor de hand (dus minder aanbesteden).

Zwolle

- Hoe gaat de inspectie? En IGZ? Zij komen nu al handen tekort.
  VNG: de verantwoording krijgt meer een horizontaal karakter. De Wmo-Raad wordt belangrijker. Door wijziging in de Wmo (art. 9) wordt tevredenheidsonderzoek vervangen door klantervaringsgegevens.

- Waarom wordt een eigen bijdrage op basis van inkomen/vermogen niet in de Wmo ingevoerd?
  VNG: Vooral de VVD is hier tegen. Ook juridische aspecten maken het nu onmogelijk. Er komt

wel onderzoek naar de financiële gevolgen van de transities. De VNG vroeg daar al eerder om, maar het kabinet wilde er niet aan.

- Waarom wordt jeugd als doelgroep nu toch niet meegenomen in het brede Sociale Domein? Waarom worden CJG en Wmo-loketten apart ingericht?
  VNG: waarschijnlijk komen de algemene benadering van jeugd en volwassenen straks wel bij elkaar, maar de zwaardere jeugdzorg niet.

- Gemeenten zijn vooral beleidsmatig bezig. Gaat de VNG haar leden ondersteunen bij de uitvoering? Op invoering Wmo.nl komt een aangepaste planning te staan.
  VNG: zeker. Er is een coalitie-aanpak en wethoudersoverleg in vijf regio's. Tip: ga als W&MD zelf ook in gesprek met gemeente, vanuit cliëntenorganisaties (Oog en Oor) zijn projectleiders Wmo aangesteld.

- Is de VNG toch niet te systeemgericht bezig? Hoe voorkom je bureaucratie?
  VNG: we pleiten juist voor minder bureaucratie, meer aan keukentafel en meer laten doen én beslissen door professional. Gemeenten gaan meer op outcome monitoren.

- De ambities zijn mooi, maar het is wel jammer dat veel gemeenten een kaalslag plegen in W&MD.

- Is aanbesteding hier geen grote hindernis? Vanuit Brussel hoeft er veel minder specifiek aanbesteed te worden, terwijl gemeenten dat zelf wel willen doen.
  VNG: er is een breed scala aan vormen ervan. We gaan inkopers/planning en controle medewerkers van gemeenten hierin trainen.

3. Presentatie Stade Advies: Welzijn strategisch in de toegang.

Ook Stade Advies verzorgde een presentatie. Die ging over de strategische positionering van W&MD in de toegang. Het werkt met vier opties:

- stand alone
- onderaannemerschap
- maatschappelijk partnership
- gedelegeerd opdrachtgeverschap

Reacties

Amsterdam

- Stade: het model is geen gebruiksaanwijzing, maar geeft aan welke positie gemeenten kiezen en welke je als welzijnsorganisatie kunt innemen. Als je je wilt profileren moet je boven én onder de streep actief zijn.

- Waarom onder en boven de streep? Waarom niet focussen?
  Stade: bepaal waar je gemeente zit en zoek daar aansluiting. En verken het vierde kwadrant: gedelegeerd opdrachtgeverschap.

Rotterdam

- Hoe beleven gemeenten de transities?
  Stade: in feite doorlopen gemeenten hetzelfde proces. Daarom moet Welzijn innovatieve ideeën laten horen. Werk samen aan het veranderproces!

- Hoe moet je omgaan met de bezuinigingen die gepaard gaan met de transities?
  Stade: bezuinigingen zullen er komen. Dus moet je bekijken hoe je efficiënter en slimmer kunt werken. Samenwerken met andere aanbieders is dan een must!

Eindhoven

- Linker bovenkwadrant: Amsterdam is voorbeeld van stand alone, waarbij gemeente in de toegang zelf veel uitvoert.

- Rechter bovenkwadrant: onderaannemerschap, bijvoorbeeld sociaal makelaar (Rotterdam Radar: alles aanpakken, inclusief indicatiestelling én bonus-malusregeling).

- Rechter onderkwadrant: maatschappelijk partnerschap. Apeldoorn wil graag naar dit kwadrant, maar de gemeentelijke organisatie zit nog in kwadrant 1 (verkokerd, regie over middelen niet afstaan aan wijken en teams).
  De helft van de W&MD'ers in de zaal zit in dit kwadrant, zo blijkt na hand opsteken.

- Linker onderkwadrant: het meest radicale model. Gedelegeerd opdrachtgeverschap, ondersteunen burgerschap. De cirkel is rond: want heel veel welzijnsorganisaties waren vroeger bewonersinitiatieven.
  Drie welzijnsorganisaties steken hiervoor hun hand op, waaronder Eindhoven (heeft in elk buurthuis een coach die burgers bij eigen initiatieven ondersteunt).

- Belangrijk bij je positiebepaling is waar de gemeente staat in het ontwikkelproces: maatschappelijke agenda, voorbereiding of uitvoering.

- Waar zit de VNG in het model?
  VNG: wij pleiten voor partnerschap en neigen dus naar kwadrant rechtsonder.

- Het is belangrijk dat Welzijn verbindingen legt en zich daarbij onderscheidt.

Zwolle

- Hoe is de rol van de RVT in de kwadranten?
  Stade: doorgaans zal deze in de onderste kwadranten veel actiever en betrokken moeten zijn bij de organisaties en de uitvoering ervan.

- *Moet je jezelf tot één kwadrant beperken?*
  Stade: nee, je kunt in verschillende situaties verschillende rollen spelen.

- Zijn er al gemeenten die echt met wijkbudgetten werken?
  Stade: ja, in Rivierenland en in Utrecht. In Lingewaard richten ze vijf participatiehuizen in, waar de burgers de lead hebben en professionals hen ondersteunen.

- Het veld kan wel integraal werken, maar in Den Haag is men niet ontschot. Dat blijft nadelig voor de uitvoering in het Sociale Domein, denk aan Sociale Zaken en Wmo.

4. De praktijk (film) en de voorlopers in de toegang tot het sociaal domein

Na de theoretische modellen is het tijd voor de stand van zaken in de praktijk van de toegang. Om te beginnen voor een filmpje dat laat zien hoe Participe in Alphen aan den Rijn 'Het gesprek' uitvoert. Daarna per bijeenkomst het woord aan een wethouder en een welzijnsorganisatie.

Amsterdam

Wethouder Johan Kruithof schetst de situatie in Apeldoorn. Er zijn grote financiële tekorten, maar geld dat bedoeld is voor het Sociale Domein gaat niet naar het fysieke domein. Het is eerder andersom. 'Het is goed dat het Rijk verantwoordelijkheden delegeert en gemeenten meer beleidsvrijheid geeft.'
Apeldoorn koppelt sociale teams aan het CJG. Dat wordt daarmee een voorziening voor het Sociaal Domein en dus meer dan jeugd alleen.
Else Leih van Participe, Alphen aan de Rijn vertelt dat Participe tot 1 april 2013 een organisatie was, die dienstverlening bood op prestatievelden 1-6 van Wmo. Inmiddels is het werkgebied en de aanpak veranderd. Onder andere dankzij 'Het gesprek', gericht op vraagverheldering bij de klant. 'Als iemand niet meer in aanmerking komt voor voorziening, kijken we samen naar alternatieven.' Met als gevolg dat de gemeente minder individuele beschikkingen afgeeft.
Functies binnen Participe zijn generalistischer gemaakt, sommige hebben er specialistische taak bij. Er is nieuw aanbod ontwikkeld, op aandringen van klanten. De samenwerking tussen professionals en vrijwilligers groeit.

Reacties:

- Kan een welzijnsorganisatie in het loket wel onafhankelijk advies geven?
  Kruithof: ja, je mag van Welzijn een professioneel advies verwachten. Juist omdat ze in het voorveld zitten zijn ze de aangewezen instantie.

- Welke afspraken maak je met gemeenten over burgers die bezwaar maken tegen een (indicatie) besluit?
  Else Leih: de gemeente heeft een onafhankelijke bezwarencommissie, met externen.
  Wijk bij Duurstede: dankzij goede keukentafelgesprekken neemt het aantal bezwaren af!

- In hoeverre bereik je migrantengroepen?
  Else Leih: we zijn ook aanwezig in twee moskeeën, buurthuizen en huisartsenpraktijk.

- Welk nieuw aanbod is er ontwikkeld in Alphen en wat is hierdoor verdwenen?
  Else Leih: we komen veel bij ouderen die thuis willen blijven wonen. Het Bijvoorbeeld project 'Jij en ik voor elkaar': mensen uit Wwb en vrijwilligers inzetten voor dienstverlening aan deze groep. Tegenover de gemeente laten we zien dat een dergelijke investering loont.

- Hoe werkt de gemeente Apeldoorn samen?
  Johan Kruithof: qua jeugdzorg is er al een 'langbenigere' samenwerking. Apeldoorn is centrumgemeente voor maatschappelijke opvang en sociale werkvoorziening. Gaat goed, zolang je niet spreekt over verplichte vormen van samenwerking. Maar met alle transities wordt dit wel spannend, gezien de bezuinigingen. Je moet dan bijvoorbeeld van kleine gemeenten financiële bijdragen vragen.

- Eigen kracht bij zorgmijders: hoe doe je dat?
  Johan Kruithof: lastig. Het is belangrijk om naar hen toe te gaan. Apeldoorn heeft een bovengemiddeld aantal zwerfjongeren. Er is een goed netwerk omheen, maar we hebben het nog niet opgelost.

- De gemeente moet regie voeren. Maar sommige gemeenten nemen ook de uitvoering over. Wat dan?
  Johan Kruithof: dat moet de gemeente juist niet doen. Maar regie is ook niet uitvoeringsorganisaties met een abstracte beleidsnotitie 'de wei in sturen'.

- Hoe lopen de CJG 's? Landelijk is het beeld dat sommige mislukken.
  Johan Kruithof: het CJG in een basisschool loopt goed, in buurthuis ook. Twee andere lopen minder, doordat ze een eigen plek hebben. Hoe dichter bij de vindplaats van ouders, kinderen en bestaande organisaties, hoe beter. Het CJG kan ook een netwerk zijn, waarin de professional ter plekke het (CJG-)loket is.

- Snelle landelijke besluitvorming over transities is nodig. Maar ondertussen kunnen gemeenten al veel, bijvoorbeeld op het terrein van de jeugdzorg.
  Participe: In Alphen wordt niet afgewacht. Er is al een alliantie opgezet om kwetsbare (AWBZ)groep op te vangen: GGZ, vrijwilligers, maatschappelijke opvang, welzijn.

Rotterdam

Jasper Ragetlie is wethouder Deurne. Annemiek Postma is programmamanager Jeugd en manager vrijwilligersprojecten bij NIM Maatschappelijk Werk (Nijmegen).

- Zijn gemeenten niet 'bang 'om de Toegang/ het gesprek uit handen te geven?
  Antwoord: soms wel. We merken wel dat hoe meer Welzijn het gesprek uitvoert, hoe beter de verbindingen met alle Wmo-prestatievelden. Resultaat: vaak efficiënter en goedkoper. Ook door vroege interventies wordt een gang naar het loket bespaard!

- Hoe zit het met gemeentelijke samenwerking?
  Antwoord: Meestal ontstaat er meer slagkracht door gemeentelijke samenwerking, maar het mag niet leiden tot extra bureaucratie. De discussie erover is net gestart. MOgroep komt binnenkort met een brief over de gevolgen van gemeentelijke samenwerking voor de betrokken welzijnsorganisaties.

- In Nijmegen wordt veel gewerkt met de sociale netwerkstrategie. Werkt dat?
  Antwoord: Deze strategie bevordert de samenwerking. Er zijn goede resultaten met AWBZ en Jeugd transitie.

- Kunnen sociale wijkteams ook als loket functioneren?
  Antwoord: zeker, de wijkteams zijn sowieso een voorpost. Signalen komen daar het eerst binnen. Het keukentafelgesprek vindt in de wijk plaats, daar moet de vraag goed boven tafel komen. Zorgverzekeraar VGZ experimenteert met het combineren van sociale wijkteams en basiszorgteams. Inclusief andere expertises: huisarts wijkverpleegkundige. Belangrijk is dat ook de gemeente meedoet in de teams.

- Kan het CJG ook een rol spelen bij de Toegang?
  Antwoord: dat kan. CJG's zijn onderdeel van de wijk en laagdrempelig. En hebben ook een backoffice achter zich. Zeker de goed functionerende CJG's kunnen worden uitgebreid.

- Waar ligt de grens bij verantwoordelijkheden van vrijwilligers? Zijn professionals nodig?
  Antwoord: daar moet je goed over nadenken. Er zijn grenzen aan eigen kracht. Er blijven professionals nodig voor continuïteit, deskundigheid en moeilijke klussen zoals een inventarisatie uitvoeren, effectiviteit aantonen, publiciteit et cetera.

- Zijn sociale wijkteams goedkoper?
  Antwoord: sociale wijkteams werken preventief, daar moet wel in geïnvesteerd worden. Wellicht kunnen zorgverzekeraars ook investeren in preventie in de wijk. In Nijmegen gebeurt dit al! Door sociale wijkteams zijn er minder individuele beschikkingen nodig.

- Kleine aanbieders (en ZZP'ers) zij nog niet in beeld bij gemeenten, terwijl ze wel degelijk veel kunnen betekenen bij het uitwerken van de taken.
  Antwoord: mee eens, maar het is ook een zaak van de beroepsgroep zelf.

- Hoe kan Welzijn het best participeren in de Toegang?
  Antwoord: Welzijn moet ervoor zorgen dat ze in het voortraject zitten, hoe de Toegang ook geregeld is. En Welzijn moet zich profileren als deskundige om het keukentafelgesprek te voeren. Belangrijk is bovendien dat je met de gemeente consensus komt hoe de expertise van Welzijn het beste een plaats kan krijgen in dit nieuwe proces. Het is nu de tijd om positie te kiezen!

Eindhoven
René Kerkwijk (kwartiermaker WijEindhoven) vervangt de wethouder. Eindhoven kiest voor Eigen- en samenkracht. Dat betekent wijkteams die snel signalen oppakken (met gespecialiseerde en generalistische kenmerken). Het streven is een onafhankelijke organisatie. Vooralsnog in twee gebieden (nu: 2 teams. Straks: 10 teams). De wijkteams reageren direct op de vraag: de cliënt belt, de hulp gaat er meteen op af. De teams worden bemand met de allerbeste professionals van de stad. Lastig is wel dat het project onder een vergrootglas ligt: iedereen kijkt mee. Dat legt druk op de professionals. Bovendien is er nu nog oude financiering met oude verantwoording. Experimenteerruimte blijft dringend gewenst.
Herman Waagmeester is directeur-bestuurder van welzijnsorganisatie Versa in Hilversum en omgeving. Versa heeft 350 medewerkers en werkt in 11 gemeenten met een breed pakket: amw, scw, psz. Gemeenten ontwikkelen beleid voor het sociaal domein. Lokaal moet nog veel uitgewerkt worden en ook hier botst regionaal nog wel eens met lokaal.
Het Wmo-loket wordt gerund door ambtenaren. Voorheen door MEE en Welzijn Ouderen, maar die zijn gewipt, met als argument dat Welzijn zou kunnen toewijzen naar eigen organisatie.
Elk gesprek en alle activiteiten (bijvoorbeeld contact met andere organisatie) worden vastgelegd in tijd.

- Wordt de gemeente hier beter van?
  Herman Waagmeester (even in de rol van wethouder Hilversum): de gemeente heeft op klantniveau de regie, waardoor ze koppelingen kunnen maken met andere diensten binnen de gemeente. Vraag en aanbod worden bovendien uit elkaar gehaald, waardoor welzijn niet naar zichzelf kan verwijzen.
  VNG: dit model gaat niet werken voor moeilijke doelgroepen. Dan moet je ruimte hebben om te experimenteren en om zware hulp te kunnen inschakelen. Werk liever met sociale teams.

- Aanbestedingen hebben het gevaar dat je kwetsbare mensen niet bereikt. Wat dan?
  René Kerkwijk: er blijft specialistische zorg bestaan, al wordt die in de toekomst kleiner.

- Ook maatschappelijk aanbesteden is een optie. Bij individuele voorzieningen gebeurde dit al, nu ook bij collectieve voorzieningen. Bewoners hebben opdrachten mee geformuleerd: bewoners zitten ook in de selectiecommissie.

- Herman Waagmeester: laat samenwerking niet verworden tot één organisatorische eenheid. Dan ben je minder alert, want in samenwerking houden organisaties elkaar scherp.
  René Kerkwijk: buiten de toegang blijven sowieso organisaties nodig voor bijvoorbeeld specialistische zorg.

- Herman Waagmeester: een kwart van de financiering van welzijnsorganisaties wordt straks persoonsvolgend. Bij dergelijke financiering kun je je geen wachtlijst permitteren, dus je moet als organisatie flexibel zijn om te kunnen leveren.

- De succesfactoren voor Eindhoven? Twee wethouders, één directeur en één unanieme gemeenteraad.

Zwolle

Woerden / Oudewater
Nicole Teeuwen is wethouder in Houten, een jonge snelgroeiende gemeente met 50.000 inwoners. 33 % is jonger dan 21 jaar. Weinig ouderen. Vanuit een sterke samenwerking hebben W&MD, zorg, MEE samen een stichting opgericht waarin die loketten werden vormgegeven. Het personeel daarvan is in dienst bij Welzijn. De toegang tot de Wmo borduurt daar op voort, in eerste instantie erg gericht op toekennen van hulpmiddelen en diensten. Ook de gemeente is er nu bij betrokken. Het CJG zit hier nog niet in, maar op termijn wordt er wel over nagedacht. 'Ik verwacht wel dat het loket in de toekomst dichter bij de gemeente komt, door de andere transities zoals de Participatiewet.'
Hannie van Baren is directeur van Welzijn Woerden. Zij doen herindicatie voor huishoudelijk hulp en de keukentafelgesprekken. Haar bevindingen:
- Maak de relatie tussen formeel en informeel aanbod sterker
- Doe geen aanvraaganalyse, maar vraaganalyse, maak het breder en dieper
- Zorg voor goede registratie van het informele en formele aanbod
- Zoek naar de kracht van mensen, niet de beperkingen
- Zorg voor goede kennis van de sociale kaart van de gemeenschap
- Zorg voor maatwerk per klant
- Bij 38 gesprekken heeft dit een besparing opgeleverd van 44.000 euro. Soms kregen klanten meer, soms evenveel en soms iets anders of minder.

Reacties

- Hoe hebt u die kennis bij de medewerkers gekregen?
  Hannie van Baren: we hebben expertise voor werkprocessen ingekocht bij collega-instelling Participe uit Alphen. En er is een lokale specialist ingehuurd om de sociale kaart te maken van informele en formele zorg in de gemeente.

- *Kunnen gemeente zaken loslaten?*
  Hannie van Baren: ja, mits er vertrouwen is. Steek daar energie in zoals in Houten is gebeurd. Let wel: geen gemeente is hetzelfde. De grote steden pakken het echt anders aan.

- Wie gaat de indicatie doen als functiebegeleiding overgaat van AWBZ naar Wmo?
  Hannie van Baren: er zullen minder indicaties komen, maar gemeenten zijn hier nog niet concreet mee bezig. Ze verzamelen nu informatie over waar deze mensen zitten en hoeveel het er zijn. Dat is lastig, zeker bij jeugdzorg en zorg. We weten wel dat gemeenten budgetten krijgen (met korting) en dus voor een belangrijk deel zullen bepalen hoe deze vorm van begeleiden ingericht zal worden.

5. Conclusies

'Het is een complexe opdracht waarvoor we staan,' concludeert Marijke Vos niet voor het eerst. Maar dankzij de vier bijeenkomsten is weer scherper geworden waar we aan toe zijn, waar de oplossingen liggen en wat er nog moeten gebeuren, zowel op het lokale praktische niveau, als in de lobby bij de landelijke politiek.

Een paar conclusies op een rijtje:

Qua toegang:

- Welzijn in het loket hoeft onafhankelijk advies en aanbod niet in de weg te staan. Juist Welzijn, met al zijn ervaring in de voorkant, kan dit goed aan.
- Ga aan de slag! Wacht niet op landelijke besluitvorming. Speel lokaal je rol, laat je zien, zoek partnerschap.
- Kies voor de juiste schaal.
- Het loket is geen hok. Ga naar de mensen toe, wees daar waar de burger is.
- Zelfbewustzijn en zelfvertrouwen van de branche nemen toe, bovendien hebben gemeenten steeds meer een positief beeld van ons type werk.

En qua MOgroep

- De MOgroep faciliteert bij strategische positionering en de beïnvloeding wetgeving.
- De MOgroep gaat vast aan de slag met de gemeenteraadsverkiezingen, met het oog op transities.
- Er is een 'denktank' van leden bij de MOgroep die meedenkt over innovatie. Ideeën over onderwerpen zijn welkom.